

De BOA rukt op

In Nederland werken circa 23.700 boa's bij ongeveer 1100 verschillende instanties:

10.800
boa's generieke opsporing

3900
gemeentelijke handhavers

850
leerplicht-ambtenaren

4800
boa's openbaar vervoer

2450
milieu-boa's

700
sociaal rechercheurs

Gemeenten zetten steeds vaker handhavers in voor toezicht en handhaving. Zodat de politie elders kan optreden. Vormt de bijzonder opsporingsambtenaar (boa) een 'nieuwe gemeentepolitie'? Of ontwikkelt de relatie zich richting de titel van een nieuw visiedocument: 'Niet naast elkaar maar met elkaar'.

TEKST MARIELLE DEN BREEJEN

Burgemeester Peter Oskam, namens de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) woordvoerder op het boa-dossier, windt er geen doekjes om. 'We moeten nu doorpakken.' De politie komt amper toe aan het handhaven van simpele (verkeers)overtrdingen, stelt hij. En dus verschuiven deze taken meer en meer naar externe handhavers. 'Bij gedonder op straat wil ik dat de overheid optreedt. Ook bij kleinere ergernissen en overtrdingen, want daar vragen burgers om. Als de politie het niet doet dan moeten mijn boa's het doen.'

Bevoegdheden

Bijna alle gemeenten hebben eigen handhavers in dienst, in een aantal gemeenten is dat aantal sinds de komst van de nationale politie toegenomen. Zo ook in Capelle aan den IJssel, de gemeente waar Oskam burgemeester is. 'De politie zegt al twee jaar dat ze de capaciteit niet heeft voor kleine overtrdingen. De prioriteit ligt er niet. Dat begrijp ik; de politiecapaciteit vanuit de 112-rol is beperkt en dwingt tot keuzes. Maar het is nu tijd om eerlijk naar elkaar te zijn. Met het oog op de aanstaande uitstroom bij de politie wil de VNG dat de boa's meer ingezet worden en extra bevoegdheden krijgen op het gebied van eenvoudige verkeersdelicten. Volgens Oskam investeren gemeenten fors in professionalisering van handhavingsteams. Ook in Capelle aan den IJssel: 'Er werd naar boa's altijd een beetje meewarig gekeken. Dat willen we niet. Ze moeten hun werk goed kunnen doen, gezag kunnen uitstralen. We steken veel tijd en geld in opleidingen. We trainen op houding, gedrag, communicatie, alles om te voorkomen dat situaties op straat escaleren.' Er is al tijden gesteggel tussen gemeenten, politie

en het kabinet over de positie van de boa, de taakverdeling tussen politie en boa, over samenwerken en geweldsmiddelen. De toenmalige minister van Veiligheid en Justitie, Ivo Opstelten, introduceerde in 2014 het leefbaarheids criterium voor het afbakenen van de taken van politie en boa. Overtrdingen die overlast veroorzaken en leiden tot kleine ergernissen (leefbaarheid) zijn voor de boa. Het werkkterrein van de politie: openbare orde en veiligheid. Dit vanwege de gevaarsetting en het feit dat de politie het geweldsmonopolie heeft. Dat klinkt helder maar is het niet. Jaco van Hoorn, landelijk portefeuillehouder boa's bij de politie: 'Liesbeth Huyzer, lid van de korpsleiding, zegt terecht dat met deze scheiding misschien wel taken tussen wal en schip raken. Want als een boa iets niet mag doen, betekent dit dat de politie het moet doen. Maken we dat dan waar? Een voorbeeld: via de APV mag een boa iemand bekeuren die in een voetgangersgebied rijdt. Als diezelfde persoon door rood rijdt mag hij niet optreden, dat valt onder verkeersveiligheid en is een zaak voor de politie. Dat is voor de boa heel frustrerend en aan burgers niet uit te leggen.' Van Hoorn vervolgt: 'Mijn stelling is dat veel discussies voortkomen uit het feit dat de samenwerking tussen politie en boa's op veel plekken niet goed genoeg is. Dat leidt er weer toe dat politiemensen negatief over boa's praten en niet op een goede manier met hun partners omgaan. Daarom is het tijd om nu vooral te investeren op betere samenwerking.'

Aanvulling

Vers van de pers is een visiedocument van de politie met de titel: 'Boa en politie, niet naast elkaar maar met elkaar.' Het gaat over de taakverdeling van politie en boa in het publieke domein. Volgens de politie zijn er drie aandachtspunten: samenwerking concreet >

vormgeven, zorgen voor back-up bij gevaarsituaties en informatie-uitwisseling. Van Hoorn: 'Lokale driehoeken stellen het handhavingsbeleid vast. Samen wordt gekeken wat de taken van de politie en van de boa's zijn en hoe je daarin gezamenlijk kunt optrekken.' Oskams gemeente Capelle is een goed voorbeeld van hoe de samenwerking tussen politie en boa's wel kan. Of kan zijn. Oskam: 'We zien elkaar niet als concurrent maar als waardevolle aanvulling. Er zijn goede contacten. De politie loopt bij de gemeente nog net niet de deur plat. We gaan samen de wijk in, delen informatie. Bij het overleg met de politie schuift ook het hoofd van de boa's aan. Als er spanningen zijn, treedt de politie op. Vorig jaar was er een groep jongeren die de boa's dwars zat.'

Pepperspray

Toen ging een boa met een politieagent het winkelcentrum in. Het was meteen over.' Het leefbaarheids criterium bepaalt, als het aan de politie ligt, niet meer de inzet van boa's – ook de politie hoort gewoon te handhaven op de kleine norm – maar het veiligheids criterium. Van Hoorn: 'Een boa die niet bewapend is, moet je niet inzetten in risicovolle situaties. Als het kan moet een boa zich terugtrekken als het gevaarlijk wordt, waarnemen en de politie bellen.' Sommige gemeenten willen dat hun boa's beter bewapend worden met een wapenstok en pepperspray of zelfs een vuurwapen omdat zij in toenemende mate worden geconfronteerd met geweld in de publieke ruimte. Het standpunt van de politie is dat boa's geen extra geweldsmiddelen moeten krijgen. Van Hoorn: 'De politie heeft het geweldsmonopolie. Natuurlijk zijn er uitzonderingen. Zoals boa's die in het buitengebied werken, in hun werk grotere risico's lopen en niet op back-up van de politie kunnen rekenen.' Burgemeester Oskam steunt dat standpunt. 'Ook ik ben er in principe op tegen om mijn boa's hier uit te rusten met geweldsmiddelen. Ze hebben een portofoon en handboeien. Het is aan ons om hen goed op te leiden, te voorzien van een veiligheidsvest, van duidelijke instructies. Dat betekent dus ook dat ze niet alles aankunnen. Daar moeten ze hun gezond verstand gebruiken. Voorop staat dat boa's hun werk veilig kunnen doen, vanuit goed werkgeverschap zijn we daartoe

verplicht. Dat betekent dat je afhankelijk van de taken en het gebied waarin een boa opereert, situationeel moet bekijken wat qua uitrusting passend is.'

Back-up

De back-up is een belangrijk element in de samenwerking. Van Hoorn: 'De boa moet op de politie kunnen rekenen in crisissituaties. Dat betekent dat zij toegang kunnen krijgen tot C2000 en de meldkamers. Een idee is bijvoorbeeld om op een meldkamer een boa-centralist te plaatsen die de gespreksgroep van de boa's uitluistert.' De gemeente Capelle heeft er met de politie goede afspraken over gemaakt. Oskam: 'In Capelle aan den IJssel maken wij een scherpe selectie in wat onze taak wel of niet is en zetten wij ingekomen meldingen die niet voor ons zijn direct door naar de politie. Daarnaast kunnen we ook rekenen op snelle ondersteuning vanuit de politie als ons personeel in een vervelende situatie terecht komt. Als de politie geen capaciteit heeft zodra bijvoorbeeld grote groepen overlast veroorzaken, dan moeten wij ons ook noodgedwongen terugtrekken en dit gebeurt helaas wel eens. De capaciteit bij de politie blijft een punt van zorg en aandacht wat ons betreft.'

Hoe verder?

Het visiedocument is een verkennend stuk, benadrukt Van Hoorn. 'Het is nog niet definitief vastgesteld. We kunnen met deze benaderingswijze straks het debat aangaan met het ministerie, het OM en de boa-organisaties. Goede samenwerking met boa's is heel belangrijk, ze zijn een buitengewoon belangrijk partner. Boa's en politie vullen elkaar aan bij het handhaven van openbare orde en veiligheid.' Oskam: 'Het is van belang om blijvend te zorgen voor een goede aansluiting tussen handhaving en politie. Ontwikkelingen vragen een langetermijnvisie van het ministerie van Justitie en veiligheid op goed werkgeverschap, veiligheidsbeleid en inzet van instrumenten. Gemeenten zijn namelijk behoorlijk zelfsturend in leefbaarheidsissues en de handhavingsteams groeien verder door in resultaten, omvang, professionaliteit en herkenbaarheid bij burgers. Het nut van de boa is bewezen.' ●

DRIE BOA'S VERTELLEN. OVER DE (ON)MOGELIJKHEDEN IN HUN WERK, OVER DE SAMEN- WERKING MET DE POLITIE, OVER HUN BEVOEGDHEDEN, OVER INFORMATIE DELEN EN HUN UITRUSTING.

Jeugdboa

Anton Bos was tot voor kort coördinator jeugdboa's bij de gemeente Ede. Hij werkt nu als (jeugd) boacoach en projectleider voor Jeugdboa.nl. De jeugdboa combineert jongerenwerk met politietaken.

'Ik schrijf bekeuringen uit en kan aanhoudingen verrichten maar heb ook korte lijnen met zorginstanties en de leerplichtambtenaar. Repressief maar vooral ook preventief. De politie trekt zich steeds meer terug in de Edese wijken en de boa openbare ruimte is in dat gat gesprongen. Wij kennen de buurt. Wij zijn bezig met kleinere overlastzaken en kleine ergernissen zoals burenruzies, afvaldumpingen, jeugdoverlast. De gemeente investeert in handhavers: er zijn ruim dertig boa's, van wie vijf jeugdboa's.

We werken met de politie samen op de thema's jeugd, horeca, milieu en evenementen. Wij sluiten aan bij politiebrieftings en delen bijzonderheden. We hebben zelf een meldkamer en kunnen direct schakelen met de meldkamer van de politie. De politie staat er voor ons maar wij staan er ook voor haar. Soms hebben we de politie nodig omdat we geen verdere bevoegdheden hebben, soms hebben zij ons nodig, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of horecawetgeving. We zijn gelijkwaardige partners geworden, we hebben alleen andere taken en bevoegdheden.

We dragen een portofoon, handboeien en een wapenstok. Onze bevoegdheden vallen onder het domein openbare ruimte of het domein milieu, welzijn en infrastructuur. Het is constant schakelen in wat je wel en niet mag. Ik mag een scootrijder bekeuren die zonder helm rijdt maar ik mag niet optreden als hij ook geen rijbewijs heeft. Dan moet ik de politie erbij halen. De gemiddelde agent heeft weer geen idee wat een boa wel en niet mag. Ik zou graag meer bevoegdheden en middelen krijgen om mijn taken goed uit te kunnen voeren.

We hebben hier te maken met zwervers, inbrekers met koevoeten, jongeren met messen. Als het gevaarlijk wordt dan trekken we ons terug vanwege onze veiligheid. Dat is politiewerk. Soms zit je in een situatie dat dit niet kan. Ik weet zeker dat als ik de noodknop indruk er collega's en politiemensen toestromen om me te helpen. Maar als ik in Wekerom sta en de politie is bezig in Ede, dan kan het zomaar een kwartier duren en moet ik me even zien te redden.'

'De samenwerking met de politie is gelukkig verbeterd met dank aan de wijkagenten, die ons onmisbaar vinden in de wijk. Wij zijn veel op straat, meer dan de politie. Maar echt gestalte krijgt de samenwerking nog niet, ook al zetten de burgemeester en wethouder zich ervoor in. Het is persoonsafhankelijk, de ene collega heeft er meer mee dan de ander. De politie kan onze ogen en oren op straat goed gebruiken. Als je ziet hoeveel zaken we aandragen of oplossen voor de politie is dat best heel bijzonder. Maar we kunnen beter worden ingezet. We leveren bijvoorbeeld elke avonddienst op het politiebureau een lijst aan van de namen en portonummers van boa's die in dienst zijn. Maar we worden zelden opgeroepen. We sluiten nog niet structureel bij briefings aan. We hebben wel een portoverbinding met de politiemeldkamer maar het is vervolgens afhankelijk van de centralist of deze ons inzet.'

'We dragen op dit moment een portofoon, telefoon, bodycam en een steek- en kogelwerend veiligheidsvest. We lossen veel zaken pratend op. We komen zeker agressie tegen op straat. Om dan escalatie te voorkomen zou het in sommige gevallen fijn zijn om handboeien te hebben. De burgemeester heeft aangegeven daar een advies over te willen ontvangen.'

'Over het delen van informatie tussen boa's en politie, is vaak wat te doen. Er heerst nog te veel onduidelijkheid over en dat werkt soms onbegrip in de hand. In het kader van onze opsporings-taak kan er best veel en als het om onze veiligheid gaat is het zelfs van wezenlijk belang dat we worden geïnformeerd. Het kan toch niet zo zijn dat wij naar een bepaald adres gaan om een afvaldumping af te handelen en niet weten dat daar een gevaarlijk persoon binnen zit.'

'We hebben het imago van 'Melkertbaantjes' of parkeerwachter nooit helemaal kunnen afschudden. Er zijn jonge politiecollega's die niet goed weten wat ons werk inhoudt en niet met ons de straat op willen gaan. Agenten weten niet precies wat onze bevoegdheden zijn. Het zou goed zijn als daar in de politieopleiding aandacht voor is. Of nog mooier: laat startende politiemensen meelopen bij de boa's van de gemeente. Er lopen hier echt goed opgeleide mensen rond met veel kennis van de straat, die hun werk heel serieus doen.'

Raymond Simons is senior handhaver in de gemeente Purmerend en Beemster. De gemeente heeft op dit moment achttien integrale handhavers en vier jeugdboa's.

Senior handhaver

de groene boa

Dré Stuijts is een groene boa. Hij werkt onder de vlag van de basisteams Leydal en Groene Beemden van de Eenheid Zeeland-West-Brabant en heeft heel wat aanhoudingen op zijn naam.

'Ik ben zozegd de groene wijkagent. Ik houd dag en nacht toezicht in het buitengebied. Ik surveilleer, houd controles en pak de criminaliteit aan. Dumpingen van xtc-labs, hennepkwekerijen in het maaisveld, stropers, gesignaleerde en vuurwapengevaarlijke criminelen, inbrekers, gestolen voertuigen, motorcrossers maar ook ontvoeringen, ik kom het allemaal tegen. Mijn netwerk is heel groot, als een boer onraad ruikt, belt hij eerst mij.

Ik heb vrijwel alle opsporingsbevoegdheden en ben uitgerust met handboeien, wapenstok, pepperspray en vuurwapen. En een diensthond. De burgemeester van Goirle zei tegen mij: "Dré, jij kunt niet zonder hond, er zijn wat gevaarlijke incidenten geweest." Ik ga samen met agenten in mijn jeep op surveillance in de bossen in het grensgebied. De meldkamer roept mij op bij incidenten in het buitengebied. Ik vind de ondersteuning vanuit beide basisteams perfect. Ik moet zelf ook het contact warm houden.

Wat het werk lastig maakt: met de komst van de nationale politie kan ik niet meer in het politiesysteem. Er is wel een boa-registratiesysteem maar daar kunnen de meeste politiemensen niet in. Dat betekent dat ik, als ik een aanhouding heb, moet overdragen, ofwel onder het dienstnummer van een agent alles invoeren. Dat zorgt voor extra werk voor agenten. Ik mag binnenkort ook niet meer op C2000, de boa's zijn externen en moeten op een apart kanaal. Dus als ik assistentie oproep, hoort niemand op straat me. Het is überhaupt al lastig om op back-up te rekenen. Het kan een halfuur duren voordat er hier assistentie is. De politie heeft niet genoeg mensen in het buitengebied en maar een enkele agent kent hier echt goed de weg.'

